139554 ـ دعاها و اذکاری برای در امان ماندن از بیماری‌های مُسری

سوال

آیا در کتاب و سنت برای در امان ماندن از بیماری های مُسری مانند آنفولانزای خوکی دعایی آمده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

سنت مطهر نبوی مملو از احادیث صحیح پرشمار است که مسلمان را به گفتن دعاها و اذکاری برای در امان ماندن گوینده‌اش از زیان‌ها و بدی‌ها تشویق می‌کند و معانی این دعاها و اذکار، مبتلا شدن به بیماری‌ها و امراض مُسری گوناگون را در بر می‌گیرد، از جمله:

۱ـ از عثمان بن عفان ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: از رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ شنیدم که می‌فرمود:

«هر کس سه بار بگوید: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، تا هنگام صبح بلای ناگهانی به او نمی‌رسد و هر کس هنگام صبح سه بار آن را بگوید تا هنگام شام بلای ناگهانی به او نمی‌رسد» به روایت ابوداوود (۵۰۸۸) و ترمذی (۳۳۸۸) آن را با این لفظ روایت کرده و صحیح دانسته است که:

«بنده‌ای نیست که صبح هر روز و اول هر شام سه بار بگوید: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، مگر آنکه هیچ چیزی به او زیان نمی‌رساند.

معنای دعا: به نام الله که با نام او چیزی در زمین و آسمان زیان نمی‌رساند و اوست شنوای دانا.

۲ـ از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ روایت است که مردی به نزد پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ آمد و گفت: ای رسول خدا، چه [دردی] کشیدم از عقربی که دیشب مرا نیش زد. فرمود: اگر هنگام فرا رسیدن شب می‌گفتی: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ به تو زیانی نمی‌رساند به روایت مسلم (۲۷۰۹).

معنای دعا: پناه می‌برم به کلمات کامل الله از شر آنچه آفریده است.

شیخ عبدالعزیز بن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

از جمله عوامل به دست آمدن امنیت و عافیت و آرامش و سلامت از هر شر این است که انسان سه بار در صبح و شام از هر شری به کلمات کامل الله پناه ببرد و بگوید: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ و همچنین سه بار گفتن دعای بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ چرا که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ خبر داده‌اند که هر کس سه بار به هنگام صبح این را بگوید تا شامگاه به او زیانی نخواهد رسید و کسی که آن را هنگام شام بگوید تا صبح به او زیانی نخواهد رسید.

این اذکار و تعویذها از قرآن و سنت همه‌اش از اسباب حفظ و سلامت و در امان ماندن از هرگونه شر و بدی است.

بنابراین شایستهٔ هر مرد و زن مومن است که این اذکار را در وقت آن بگوید و بر آن مداومت کند و در عین حال نسبت به پروردگارش اطمینان و اعتماد داشته باشد چرا که او قائم بر هر چیز و عالم و قادر به هر چیزی است که معبودی به حق و پروردگاری جز او نیست و تصرف و منع و زیان و سود رسانی همه به دست اوست و او مالک همه چیز است.

(فتاوی الشیخ ابن باز: ۳/ ۴۵۴، ۴۵۵).

۴ـ عبدالله بن عمر ـ رضی الله عنهما ـ می‌گوید: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ هرگز این دعاها را هنگام شام و صبح ترک نمی‌کرد:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي .

به روایت ابوداوود (۵۰۷۴) و ابن ماجه (۳۸۷۱). شیخ آلبانی در صحيح أبي داود آن را صحیح دانسته است.

معنای دعا: خداوندا من از تو در دنیا و آخرت خواهان عافیتم. خداوندا من از تو در دینم و دنیایم و خانواده‌ام و مالم عفو و عافیت خواهانم. خداوندا پوشیده‌های من را پوشیده بدار و ترس‌های مرا به امنیت بدل کن. خداوندا مرا از روبرو و پشت سر و از راست و چپِ من و از بالا حفظ کن و به عظمت تو پناه می‌برم که ناغافل از پایین کشته شوم.

شیخ ابو الحسن مبارکپوری ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ یعنی: سلامت از آفات دینی و سختی‌های دنیوی و گفته شده: سلامت از دردها و بلاها و گفته شده: آزمایش نشدن با آن و صبر بر آن و خشنودی از قضای آن. عافیت مصدر است یا اسم از است از عافی در قاموس آمده است: عافیت، دفاع الله از بنده است...

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ یعنی: محو گناهان و درگذشتن از آن.

وَالْعَافِيَةَ يعنی: سلامت از عیوب.

فِي دِينِي وَدُنْيَايَ يعنی در امر دین و دنیا.

(مرعاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح: ۸/ ۱۳۹).

۵ـ از عبدالله بن عمر ـ رضی الله عنهما ـ روایت است که گفت: از دعای رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ این بود که می‌فرمود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ، وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ، وَجَمِيعِ سَخَطِكَ به روایت مسلم (۲۷۳۹).

معنی دعا: خداوندا من از زوال نعمت تو و از بین رفتن عافیت تو و خشم ناگهانی تو و همهٔ [عوامل] خشم تو به تو پناه می‌برم.

مناوی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

تحویل: یعنی تغییر یک چیز و جدا شدن آن از غیر آن، گویا خواهان عافیت دائم شده یعنی سلامت از دردها و بیماری‌ها.

(فيض القدير: ۲/ ۱۴۰)

عظیم آبادی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

تحویل عافیت یعنی: عوض شدن سلامتی با بیماری و غنا با فقر.

(عون المعبود شرح سنن أبي داود: ۴/ ۲۸۳).

۶ـ از انس ـ رضی الله عنه ـ روایت است که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرمود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ .

به روایت احمد (۱۲۵۹۲) و ابوداوود (۱۵۵۴) و نسائی (۵۴۹۳) و آلبانی آن را صحیح دانسته است.

معنای دعا: خداوندا من از بَرَص (پیسی) و جنون (زوال عقل) و جُذام و از بیماری‌های بد به تو پناه می‌برم.

طیبی می‌گوید: از همهٔ بیماری‌ها به الله پناه نبرده زیرا برخی ا ز آن‌ها که هزینه و عواقب کمتری دارد و ثواب آن در صورت صبر بسیار است و مزمن نیست مانند تب و سردرد و مشکل در بینایی. و برای آن از بیماری‌های مزمن به خداوند پناه برده

که باعث می‌شود دوستان صمیمی از انسان دوری گزینند و باعث کم شدن مونس و همدرد و درمانگر می‌شود و همچنین از آن عیب به جا می‌ماند».

(عون المعبود).

والله اعلم.